

Ecologische beoordeling van sloop van een voormalige boerderij en nieuwbouw van een appartementencomplex in Stiens

Opdrachtgever Germeraad Makelaars
Referentie Schut, E. 2018. Ecologische beoordeling van sloop van een voormalige boerderij en nieuwbouw van een appartementencomplex in Stiens. A&W-notitie 2979. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 2979hea
Status Concept
Datum 12 april 2018
Projectleider E. Schut
Autorisatie R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 3: Impressie van het plangebied. Boven: het voormalige woonhuis, kijkend vanaf het zuiden. Midden: de voormalige boerderij, kijkend vanuit het noorden. Onder: de fruitbomen ten oosten van de boerderij (foto's: A&W).

1. Inleiding

Op het perceel aan de de Hege Hearewei 2 te Stiens is de realisatie van een appartementencomplex gepland. Daarbij zal het rudiment van de boerderij op het terrein gesloopt worden. Onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan is nodig om te bepalen hoe deze ingreep zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland. Germeeraad Makelaars heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 28 maart 2018 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied bestaat uit het perceel aan de Hege Hearewei 2 te Stiens. Dit perceel is gelegen binnen de bebouwde kom van Stiens. Het perceel bestaat in de huidige toestand grotendeels uit grasland. Daarop is het rudiment van een oude stelpboerderij aanwezig. Aan de boerderij zijn in het verleden werkzaamheden uitgevoerd. In de huidige toestand heeft deze een plat dak. Delen van de boerderij zijn op dit moment in gebruik als opslag. Aan de zuidkant is het voormalige woonhuis gesitueerd.

Op het terrein zijn op meerdere plekken bosschages aanwezig. Aan de noordoostkant van de boerderij is een gedeelte met opgaande begroeiing en een aantal lage fruitbomen aanwezig. Aan de zuidkant is een gedeelte met bosschage gelegen en aan de noordwest- en de noordoosthoek staan enkele bomen. Aan de noordkant van het perceel is een gebied met ruigte aanwezig. Rondom het terrein loopt in de huidige toestand een sloot. Het perceel is gelegen in een woonwijk en ten oosten en ten zuiden ervan zijn volkstuinen gelegen (zie foto's 1 t/m 3).

De voormalige boerderij op het perceel zal gesloopt worden en op het terrein zal een appartementencomplex gerealiseerd worden. Onderdeel van de plannen is het aanleggen van vier gebouwen met in totaal 13 appartementen met de bijbehorende infrastructuur, garages en bergingen. Er zullen enkele bomen gekapt worden. De sloot die langs de noordwestzijde van het terrein loopt, zal door de geplande werkzaamheden niet worden aangetast.

Figuur 1: Overzicht van het plangebied en ligging ten opzichte van beschermde gebieden.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). Daarnaast kunnen gebieden in de provincie Fryslân ook zijn aangewezen als Weidevogelkerngebied of Ganzenfoerageergebied.

Natura 2000-gebieden

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'Grote Wielen' en 'Waddenzee', beide gelegen op een afstand van circa 9 kilometer vanaf het plangebied (figuur 1). 'Waddenzee' is aangewezen voor een aantal habitattypen, de Nauwe korfslak, verschillende vissoorten, de Grijsze zeehond, de Gewone zeehond en verschillende vogelsoorten, waaronder ganzensoorten en de Smient. 'Grote Wielen' is aangewezen voor verschillende vissoorten, de Meervleermuis, de Noordse woelmuis en verschillende vogelsoorten, waaronder ganzensoorten en de Smient.

Ganzensoorten en Smient

De ganzen en de Smient waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, slapen in de Natura 2000-gebieden en foerageren in gebieden buiten de grenzen daarvan. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden. Hoewel het plangebied grasland bevat, is het niet geschikt als foerageergebied voor ganzen en de Smient, doordat het gelegen is in een gebied met een hoge mate van menselijke verstoring.

Meervleermuis

Eén van de soorten waarvoor 'Grote Wielen' is aangewezen en die mogelijk een ecologische relatie heeft met gebieden op enige afstand, is de Meervleermuis. Deze soort foerageert in het Natura 2000-gebied en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten in bebouwing. Binnen het plangebied zijn geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van de Meervleermuis aanwezig. In §4.4 wordt hier dieper op ingegaan.

Conclusie Natura 2000-gebiedsbescherming

Om bovenstaande redenen zullen de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wnb veroorzaken ten aanzien van Natura 2000-gebiedsbescherming.

Ecologische hoofdstructuur

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van de EHS. Volgens kaartgegevens van de provincie Fryslân valt het dichtstbijzijnde EHS-gebied samen met de Natura 2000-gebieden in de omgeving (figuur 1). Gezien de kleinschaligheid van de werkzaamheden worden op deze gebieden geen negatieve effecten verwacht.

Weidevogelkerngebied en Ganzenfoerageergebied

Het plangebied maakt geen deel uit van gebieden die zijn aangewezen als Weidevogelkerngebied of Ganzenfoerageergebied.

Stikstofdepositie

De werkzaamheden rond de aanleg van het appartementencomplex leiden mogelijk tot een toename van de uitstoot van stikstofhoudende verbindingen. Daarom is het mogelijk noodzakelijk om in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) een stikstofdepositieberekening uit te voeren. Wij adviseren om contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Fryslân) over de noodzaak tot het laten uitvoeren van een stikstofdepositieberekening.

Conclusie gebiedsbescherming

Door uitvoering van de geplande werkzaamheden ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van gebiedsbescherming. Wel adviseren wij om contact op te nemen met het bevoegd gezag over de noodzaak tot het uitvoeren van een stikstofdepositieberekening.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Stiens, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat uit een perceel met grasland en opgaande begroeiing, met daarop het rudiment van een oude stelpboerderij.

Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Daarnaast gaat het om werkzaamheden op een kleine schaal, waarbij geen bomen worden gekapt of watergangen worden aangetast. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Ongewervelde diersoorten
- Planten
- Vissen
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Amfibieën

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Amfibieënsoorten beschermd volgens artikel 3.5 Wnb komen in de omgeving van het plangebied niet voor (NDFP, van Delft *et al.* 2016). Binnen het plangebied worden deze dan ook niet verwacht.

De geplande werkzaamheden zullen geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaken ten aanzien van amfibieën beschermd volgens artikel 3.5 Wnb.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb

Gezien de verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFP, Van Delft *et al.* 2016) en de aanwezige biotopen, wordt een aantal beschermde amfibieënsoorten van artikel 3.10 Wnb verwacht. Het is mogelijk dat deze amfibieënsoorten de bosschages, de ruigte en het grasland binnen het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied. Het gaat daarbij om foerageergebied voor soorten zoals de Bruine kikker en de Kleine watersalamander. Door uitvoering van de geplande werkzaamheden gaat mogelijk een deel van dit foerageergebied (tijdelijk) verloren. In de omgeving is voldoende alternatief leefgebied voor de betreffende soorten aanwezig. Bovendien geldt voor de betreffende soorten dat Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling heeft verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze redenen veroorzaken de beoogde ingrepen in het plangebied geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën volgens artikel 3.10 Wnb.

4.3 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden effecten op vogels door de provincies beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Binnen het plangebied kunnen vogels zoals Merel, Houtduif en Pimpelmees tot broeden komen in de opgaande begroeiing. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van nesten is niet toegestaan.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming.

Binnen het plangebied en in de directe omgeving ervan zijn geen nestplaatsen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Omdat het rudiment van de boerderij een plat dak heeft, zijn hier geen mogelijkheden voor Gierzwaluw en Huismus meer aanwezig.

In de schuur werden nesten van de Boerenzwaluw aangetroffen. De Boerenzwaluw is één van de soorten van de lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Het gaat hier om oude nesten, die niet meer door zwaluwen in gebruik zijn. In de huidige staat is de schuur van de boerderij afgesloten met schuifdeuren. Daardoor hebben zwaluwen geen toegang meer tot de schuur. In de huidige staat zijn binnen het plangebied daarom geen mogelijkheden voor de Boerenzwaluw meer aanwezig.

Conclusie vogels

Door de uitvoering van de plannen ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, indien door de werkzaamheden broedende vogels verstoord worden. Maatregelen om het verstoren van broedvogels te voorkomen worden hierboven beschreven.

4.4 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.5 behandeld.

Volgens verspreidingsgegevens komen verschillende vleermuissoorten voor in de omgeving van het plangebied. Deze zijn: Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis en Rosse vleermuis (NDDFF, Melis 2012). Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebieden.

Verblijfplaatsen

In zowel de zomerperiode als de baltperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. De bebouwing binnen het plangebied biedt geen mogelijkheden voor vleermuizen onder de dakconstructie, omdat het hier om een plat dak gaat. Het rudiment van de boerderij bestaat uit steensmuren, waarin geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Langs de rand van het dak van het gebouw is een koof aanwezig, waarin kieren zijn ontstaan. Via de kieren zouden vleermuizen in de koof terecht kunnen komen, maar de koof geeft geen toegang tot achterliggende ruimten. Ook bevat de koof geen smalle ruimtes waar vleermuizen in kunnen wegkruipen. De koof zelf bestaat uit hout en biedt niet genoeg warmte isolatie voor vleermuizen. In de koof worden daarom geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht.

Binnen het plangebied staan verschillende bomen. Het merendeel van deze bomen is echter relatief jong en vitaal en biedt geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Tijdens het veldbezoek is slechts één boom aangetroffen die in minder goede staat was. Dit betreft de boom aan de zuidoosthoek van het plangebied. Hierin zijn geen holtes waargenomen die mogelijkheden bieden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Binnen het plangebied worden daarom geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht.

Foerageergebied en vliegroutes

Het is mogelijk dat de bosschages binnen het plangebied in gebruik zijn als foerageergebied van vleermuizen. Door uitvoering van de plannen zal een deel hiervan verloren gaan. In de directe omgeving van het plangebied is echter voldoende alternatief foerageergebied voor vleermuizen aanwezig, bijvoorbeeld boven de bomen aan de Venusskulp ten oosten van het plangebied. Ook de bomen op het aangrenzende perceel aan de Hege Hearewei 2A zouden door vleermuizen gebruikt kunnen worden om te foerageren. Om te voorkomen dat dit foerageergebied verstoord wordt, dient gedurende avond en nacht lichtuitstraling van de werkzaamheden of van de verlichting van de bouwplaats op deze bomen te worden voorkomen.

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. Binnen het plangebied zijn echter geen geschikte elementen aanwezig die door vleermuizen gebruikt kunnen worden. Wel is het mogelijk dat langs lijnvormige elementen in de directe omgeving van het plangebied vliegroutes van vleermuizen lopen, bijvoorbeeld langs de Hege Hearewei. Om verstoring van eventueel aanwezige vliegroutes te voorkomen dient lichtuitstraling van de werkzaamheden of van het verlichten van de bouwplaats op de bomen langs de Hege Hearewei gedurende avond en nacht te worden voorkomen.

Indien lichtuitstraling wordt voorkomen, ontstaat door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen.

Conclusie

Binnen het plangebied zijn geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Wel is het mogelijk dat in de directe omgeving van het plangebied vliegroutes van vleermuizen lopen. Om te voorkomen dat deze verstoord worden door de werkzaamheden, dient lichtuitstraling gedurende avond en nacht op de bomen langs de Hege Hearewei en op het aangrenzende perceel te worden voorkomen. Indien lichtuitstraling voorkomen wordt, zal door uitvoering van de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van vleermuizen.

4.5 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

Geen van de zoogdiersoorten beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen) wordt binnen het plangebied verwacht, omdat deze soorten in de directe omgeving van het plangebied niet voorkomen (Melis 2012, NDFF). Daarnaast zijn ook de biotopen binnen het plangebied ongeschikt voor deze soorten. Uitvoering van de plannen zal daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaken ten aanzien van overige zoogdiersoorten beschermd volgens artikel 3.5 Wnb.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal meer of minder algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomt die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Aardmuis, Bosmuis, Egel, Haas, Konijn en Steenmarter (Melis 2012, NDFF). Provinciale Staten van Fryslân heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij projecten in het kader van ruimtelijk ontwikkeling.

Geen van de zoogdiersoorten die zijn beschermd volgens artikel 3.10 Wnb, maar niet zijn vrijgesteld, wordt binnen het plangebied verwacht.

Om bovenstaande redenen zal door uitvoering van de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wnb ontstaan ten aanzien van overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen).

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming, NNN en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Door de geplande werkzaamheden zal geen conflict ontstaan met de Wet- en regelgeving omtrent gebiedsbescherming. Wel adviseren wij om in contact te treden met de provincie Fryslân over de mogelijke noodzaak tot het uitvoeren van een stikstofdepositieberekening.

Soortbescherming

Door uitvoering van de geplande werkzaamheden zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan, mits het verstoren van vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen en het verstoren van broedende vogels wordt voorkomen. Maatregelen om het verstoren van vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen te voorkomen worden beschreven in §4.4. Maatregelen om het verstoren van broedvogels te voorkomen zijn te vinden in §4.3.

Literatuur

Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
Delft, J.J.C.W. van, J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2016. Waarnemingenoverzicht 2015. Bijlage bij RAVON 63, jaargang 18 nummer 4. RAVON, Nijmegen.

Websites

NDFP